

Конвенція ООН, Міжнародний документ від 14.01.1975 № 995_253 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_253

7. Угода про діяльність держав на Місяці та інших небесних тілах: Угода, Міжнародний документ від 18.12.1979 № 995_482 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_482

8. Про космічну діяльність: Закон України від 15 листопада 1996 р. № 502/96-ВР (Ред. від 12.12.2012) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/502/96-vr>

УДК 340 (043.2)

Кучук А. М., к.ю.н., доцент,
Дніпропетровський державний університет
внутрішніх справ, м. Дніпропетровськ

ПОВІТРЯНЕ ПРАВО ЯК НАСЛІДОК ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ТА ІНТЕГРАЦІЇ ЮРИДИЧНИХ НАУК

Право, будучи регулятором поведінки людини у соціумі, є так чи інакше відображенням суспільних відносин. Людство перебуває в стані перманентного розвитку, у зв'язку з чим не можна не вказати те, що змінюється і право. Зрозуміло, що в античні часи не могло існувати банківського права, космічного права та ін., тому поступово внаслідок законодавчого і підзаконного регулювання накопичується значна кількість нормативно-правових актів, які об'єктивно потребують систематизації, зокрема кодифікації, внаслідок чого, зважаючи на стан розвитку суспільних відносин та юриспруденції, можуть формуватися нові галузі права. Аналіз історичних джерел права дозволяє зробити висновок, що в них переважно визначалися такі питання: діяльність окремих органів публічної влади, зокрема в сфері притягнення осіб до відповідальності за вчинення злочинів, приватна власність, відтак, одними з перших з'являються карне право та цивільне право. Розвиток галузей права та відповідно галузевих юридичних наук об'єктивно потребував процесу систематизації (узагальнення) правового «матеріалу», наслідком чого стало формування енциклопедії права, філософії права та згодом теорії права. Відтак процес диференціації юридичних наук об'єктивно супроводжується процесом їх інтеграції. Зважаючи на вказане, питання діалектики розвитку юридичних наук в аспекті їх інтеграції та диференціації було і залишається актуальним.

Зважаючи на те, що висвітлити всі аспекти окресленого питання в межах цієї роботи неможливо, метою моєї роботи є висвітлення повітряного права як наслідку диференціації та інтеграції юридичних наук.

«Диференціація та інтеграція наук – два полярні за своєю суттю процеси, що відбуваються в науці з кінця XVIII ст., з яких перший (диференціація) пов'язаний з відокремленням і становленням нових галузей наукового знання (тільки в XIX ст. з'явилися такі науки, як логіка і психологія.), тоді як другий (інтеграція) – із взаємовпливом і взаємопроникненням відносно самостійних сфер системи наукового знання» – вказується на одному з веб-сайтів, присвячених світу філософії [1]. Е. Семенюк наголошує на тому, що «як внутрішньо наукові процеси, так і нагальні завдання соціальної практики, органічно пов'язані з поглибленням диференціації та інтеграції у пізнанні світу. Водночас образ цих кардинальних характеристик науки невинно змінюється з плином часу. В умовах НТР тенденції диференціації та інтеграції наукового знання мають істотну теоретико-епістемологічну специфіку, і її дослідження залишається і далі важливим завданням філософії як усезагальної методології науки» [2, с. 16].

Повертаючись до предмету дослідження, слід вказати на доволі тривале формування повітряного права як галузі міжнародного права, яка охоплює собою нормативне регулювання використання повітряного простору окремих держав, а також польотів у міжнародному повітряному просторі. У зв'язку з чим не можу не згадати таких міжнародних договорів, як: Конвенція для уніфікації деяких правил, що стосуються міжнародних повітряних перевезень (1929 р.), Конвенція про міжнародну цивільну авіацію (1944 р.), Конвенція про визнання права на повітряне судно (1948 р.), Конвенція про боротьбу з незаконними актами, спрямованими проти безпеки цивільної авіації (1971 р.) та ін. На необхідність і значимість реалізації положень міжнародного повітряного права вказує катастрофа «Боїнга-777» рейсу МН-17 влітку 2014 р. на Донбасі.

Таким чином, виокремлення міжнародного повітряного права як окремої галузі міжнародного права є закономірним наслідком розвитку договірного регулювання використання повітряного простору (як над державною територією, так і над територіями з міжнародним і змішаним режимами), так як існуючі на той час міжнародно-правові акти не дозволяли в повній мірі впорядкувати окреслену сферу відносин, що в свою чергу було наслідком розвитку аерокосмічної сфери промисловості та необхідності розв'язання правових конфліктів, що виникли. Відтак, поява повітряного права є результатом процесу диференціації юридичних наук.

Водночас, не можу не звернути увагу на таку особливість повітряного права, як його комплексний характер. Як відомо, «З огляду на використані правові режими галузі права поділяються на: 1) профілюючі (фундаментальні) – конституційне, адміністративне, цивільне, кримінальне, цивільне процесуальне, кримінально-процесуальне право;

2) спеціальні – трудове, сімейне, земельне право тощо; 3) комплексні – господарське, торгівельне, морське право тощо» [3, с. 259]. Комплексний характер повітряного права, зумовлений складністю та багатогранністю суспільних відносин, що регулюються міжнародним правом, вказує на те, що розглядувана галузь права є закономірним наслідком інтеграції юридичних наук, зокрема юридичного знання.

Література

1. Дифференциация и интеграция наук [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://yafilosof.ru/?p=403>ю – Назва з екрану.

2. Семенюк Е. Особливості диференціації та інтеграції у сучасній науці / Е. Семенюк // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Філософські науки. – 2013. – № 750. – С. 12-16.

3. Теорія держави і права: підручник / кол. авт.; кер. авт. кол. канд. юрид. наук, проф. Ю. А. Ведерніков. – Дніпропетровськ: Дніпропетровськ. держ. ун-т внутр. справ, 2014. – 468 с.

УДК 341.229

Лавриненко О. О., аспірант,
Харківський національний університет
внутрішніх справ, м. Харків

ГЕНЕЗИС ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ КОСМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

Ефективне використання космічного потенціалу держав, вирішення соціально-економічних, екологічних, культурних, правових та інформаційно-дослідних питань у цій сфері є неможливим без провадження відповідної політики у цій сфері. З огляду на це та враховуючи євроінтеграційні прагнення Української держави, цікавим та доцільним є дослідження правового забезпечення європейської космічної політики, зокрема, питань її історичного розвитку.

Спочатку європейська космічна політика сформувалася в рамках національних космічних програм країн Західної Європи – Франції, Німеччини, Італії, Великобританії. У ході поступового розвитку керівництво країн Західної Європи прийшло до висновку, що для ефективної конкуренції космічних програм з лідерами (США та СРСР) їм необхідно об'єднати свої сили для інтенсивного розвитку в галузі дослідження і використання космічного простору.

Перші спроби створення європейських організацій в галузі космічної діяльності були зроблені на початку 1960-х рр. Так, були створені дві міжурядові організації: 29 лютого 1964 р. – Європейська організація з розробки ракет-носіїв і 20 березня 1964 р. – Європейська організація з